

THE SILENCE OF TIRED TONGUES

CONTEMPORARY ART & BRAZIL

FRAMER EVENED

EXPOSITIE

24 APR–
31 JULI '22

OPENINGSEVENEMENT

23 APR
2022

KUNSTENAARS

Julia Arbex
Aline Baiana
Sofia Caesar
Arthur Chaves
Vitória Cribb
Benedito Ferreira
Rodrigo Martins
Estêvão Parreiras
Tiago Sant'Ana
Tadáskia
Wisrah Villefort
Luana Vitra
Yuli Yamagata

EXPOSITIEONTWERP

Juliana Prado Godoy

CURATOR

Raphael Fonseca

THE SILENCE OF
TIRED TONGUES

CONTEMPORARY ART & BRAZIL

INTRODUCTIE

The Silence of Tired Tongues, samengesteld door Raphael Fonseca, toont het werk van dertien opkomende kunstenaars die geboren zijn in Brazilië. De kunstwerken in deze groepstentoonstelling brengen een gevoel van 'saudade' met zich mee, dat vertaald kan worden als een mengeling van melancholie en verlangen. De titel van de tentoonstelling is ontleend aan een populair lied uit 1972 van de legendarische zanger Elis Regina, getiteld 'Casa no campo' (huis op het platteland) en gecomponeerd door Tavito en Zé Rodrix. De teksten zijn een klaagzang ter ere van stilte in een omgeving die in een staat van buitensporige onrust verkeerde — in die periode ging Brazilië gebukt onder een onderdrukkende militaire dictatuur.

Vijftig jaar later is het lied weer relevant, mede vanwege het politieke klimaat dat wordt bepaald door uitsluiting, onderdrukking en uitbuiting. Toch weerspiegelt deze titel een existentiële visie — wie van ons, wereldwijd, is niet moe van de onrust die we de afgelopen jaren hebben ervaren en gezien?

The Silence of Tired Tongues nodigt zowel kunstenaars als het publiek uit om na te denken over stilte en vermoeidheid door middel van explosie aan kleuren, woorden en verhalen in bewegend beeld en geluid.

THE SILENCE OF TIRED TONGUES

CONTEMPORARY ART & BRAZIL

DOOR
RAPHAEL FONSECA

In januari 2020 nodigt Framer Framed me uit om na te denken over een project over de beeldende kunst in het Brazilië van nu. Na het accepteren van de uitnodiging volgt een heen en weer over de werkelijke mogelijkheden om dit project in Amsterdam te laten plaatsvinden; het is slechts een paar maanden voor Brazilië, en een groot deel van de rest van de wereld, wordt getroffen door de coronapandemie. Tijdens deze reis van meer dan twee jaar hebben we onze ervaring met een wereld vol excessen verdiept: hyperconnectiviteit met betrekking tot onze virtuele communicatie, toenemende militaire conflicten en andere gevolgen die voor onbepaalde tijd voelbaar zullen zijn als gevolg van de pandemie. De wereld is fluïde en zal doordrongen blijven van spanningen die in *realtime* worden gevolgd vanuit het gemak (of ongemak) van onze huizen.

Een onderscheidende indruk vergezelt dit project vanaf het begin en wordt onderschreven door de pandemie die ons nog steeds treft: dit is niet het moment voor grote feesten. Er bestaat al een categorie van projecten die, wanneer ze over Brazilië gaan, wijzen op het feestelijke, collectieve, vreugdevolle en, zoals Nicolas Bourriaud meer dan twee decennia geleden schrijft, 'relationele' karakter.¹ Sommige van deze tentoonstellingen worden opgezet als "authentieke" feestjes - naast artistieke uitingen die het publiek fysiek kan ervaren, bestaan deze ook uit deelname van essentiële kunstenaars die met schilderijen en werken op grote schaal door het kunstsysteem geïnstitutionaliseerd zijn.² Deze werken worden vaak getoond en gebruikt als voorbeelden van de artistieke productie van een land dat beroemd is om zijn beweging, collectieve extase en vreugde. Het is als een sambaschool die vereeuwigd is in een

1.
BOURRIAUD, Nicolas.
Esthétique relationnelle.
Dijon: Les Presses du réel,
1998.

2.
De lijst met tentoonstellingen zou lang zijn en de grenzen van dit essay overschrijden, maar ik denk dat het belangrijk is het nu al historische voorbeeld *Brazil: Body and Soul*, in 2002 samengesteld door Edward J. Sullivan voor het Guggenheim in New York te noemen. In 2016 werden er vanwege de Olympische Spelen door Nederland een reeks projecten rond Braziliaanse kunst en cultuur georganiseerd. Speciale aandacht hierbij gaat naar de tentoonstellingen *Brasil, Beleza* bij Museum Beelden aan Zee in Den Haag, samengesteld door Carolyn H. Drake en Alessandra Laitempergher, en *Soft Power. Arte Brasil*, bij Kunsthall KAdE in Amersfoort, samengesteld door Robbert Roos.

3.
In 1985 organiseerde de Sambaschool Império Serrano uit Rio de Janeiro een optocht onder de (zeer toepasselijke) titel "Samba, zweet en bier, de brandstof van de illusie". De sambav-
erzen bij de optocht luid-
den: "Ik wil zingen, samba,
zweeten, dronken worden/
gelukkig zijn, heel gelukkig/
genieten van de mooie
dingen/die nog bestaan
in dit land van mij."
De compositie is van
Beto Sem Braço.

lied uit 1985: 'samba, zweet, en bier'.³

Begrijp me niet verkeerd, beste lezers: dit aspect van de beeldende kunst in Brazilië was, is, en zal altijd essentieel zijn voor de vertelling van de kunstgeschiedenis van het land. Ik deel de mening dat veel van de kunstenaars die deelnemen aan deze projecten buitengewoon belangrijk zijn; het is belangrijk om je over te geven aan een lezing van de Braziliaanse cultuur die carnaval en zijn Dionysische energie voorop zet. Maar naast het belang van deze curatoriële verhandelingen in internationale tentoonstellingen over het land, lijkt dit zeker niet het meest gunstige moment voor een groot feest - te midden van de vier jaar van Jair Bolsonaro's presidentschap, wat zouden we precies vieren?

Moeten we daarom afbeeldingen instrumentaliseren om een tentoonstelling te maken die is gewijd aan de vernietiging van de 'mythe', zoals Bolsonaro - die nog steeds de hoogste politieke positie in Brazilië bekleedt - stelt? Is dit het moment voor ons om werken samen te brengen die zich op een onzichtbare grens tussen kunst en activisme bevinden en gezamenlijk "Fora Bolsonaro!" ("Weg met Bolsonaro!") te roepen? Iedere curator heeft een ander antwoord op deze vraag; maar in plaats van de beeldende kunst en de kunstenaars te gebruiken, geloof ik liever in de uitdagingen en mysteries die afbeeldingen ons nog steeds kunnen (en misschien moeten) voorzien van meerstemmigheid. Op een historisch moment waarop zoveel mensen willen en/of moeten praten - over politiek, de pandemie en hun eigen leven in talloze online video's - denk ik dat luisteren, stilte en vermoeidheid zowel start- als verbindingspunten voor deze tentoonstelling kunnen zijn.

Mijn moeder - en een groot deel van de Braziliaanse bevolking die de militaire dictatuur (1964-1982) meemaakte - luisterde naar de albums van Elis Regina, een van de meest gevierde Braziliaanse zangers. Ze wordt niet alleen vereerd om haar stem en gevarieerd repertoire, ze staat ook bekend om haar publieke opinie tegen het militaire

regime. Toen ik aan het denken was over hoe ik dit project zou kunnen noemen, dacht ik terug aan een lied dat ik in mijn jeugd vaak heb gehoord: 'Casa no campo' (Huis op 't platteland), gecomponeerd door Tavito en Zé Rodrix, en in 1972 vereeuwigd door Elis Regina. Het lied bestaat uit verzen die als wensen zijn. Het eerste couplet luidt: "Ik wil een huis op het platteland/waar ik veel country rock kan componeren."⁴ Later, na een rustiek deel van de compositie, zingt Elis: "Ik wil de stilte van vermoeide tongen". De teksten van dit nummer zijn als een klaagzang voor stilte in een wereld vol excess; bedenk ook dat 1972 deel uitmaakt van de zogenaamde "jaren van lood" (1968-1974), een periode die wordt beschouwd als de meest repressieve en gewelddadige periode van de Braziliaanse regering tijdens de dictatuur.

Na al die jaren hoorde ik het lied opnieuw en raakte ik geïntrigeerd door dit verlangen naar stilte - inderdaad, waarom zijn deze tongen moe? Hebben ze te veel gepraat? Zijn ze uitgeput van het publieke schreeuwen? Moe van het oneens zijn? Verwijst deze zin naar de stilte en post-orgias-tische vermoeidheid waarbij de tongen uitgeput, bezweet en extatisch zijn? Vijftig jaar later nodigt deze songtekst nog steeds uit tot vele interpretaties, en binnen het huidige Braziliaanse politieke landschap hebben ze hun glans nog niet verloren. Zwijgen is ook essentieel en kan gezien worden als een existentiële *modus operandi* en een politiek middel. Publiekelijk toegeven aan onze vermoeidheid getuigt van moed en menselijkheid.

Daarom suggereert de titel van dit project een semantisch veld tussen stiltes, vermoeidheid en tongen. Introspectie, melancholie en herhaling zijn op het eerste gezicht enkele van de kritische elementen van deze kortstondige ontmoeting tussen de werken van de dertien kunstenaars die in deze tentoonstelling in Framer Framed samenkomen. De werken van Sofia Caesar, Vitória Cribb en Wisrah Villefort wijzen direct naar de relatie die we hebben met virtuele beelden, hun (onzichtbare?) grenzen met de fysieke wereld, en hoe dit voortdurende spel ons leidt tot een soort mentale

4.
Zie LABRA, Daniela.
Legitimação internacional
da arte brasileira, análise de
um percurso: 1944-2010.
Tese de doutorado,
Universidade Federal do
Rio de Janeiro, 2014.

5.
Het is belangrijk om de
hele tekst te citeren: "Ik wil
een huis op het platteland/
waar ik veel country rock
kan componeren/en alleen
de zekerheid heb/van
boezemvrienden en niets
meer/Ik wil een huis op het
platteland/waar ik zo groot
kan worden als vrede/en
alleen de zekerheid heb/
van de grenzen van mijn
lichaam en niets meer/Ik wil
schapen en geiten/plechtig
grazend in mijn tuin/ik wil
de stilte van vermoeide
tongen/ik wil hoop met een
bril/en mijn zoon met een
rustig hoofd/Ik wil zaaien
en oogsten met mijn hand/
de peper en het zout/Ik wil
een huis op het platteland/
precies de juiste maat,
baksteen en mortel/waar ik
mijn vrienden kan zaaien/
mijn platen en boeken en
niets meer."

hapering. Ondertussen laten Aline Baiana en Tiago Sant'Ana ons aan de hand van installaties met organische materialen nadenken over enkele koloniale trauma's die Brazilië en het Globale Zuiden blijven achtervolgen.

De werken van Julia Arbex, Luana Vitra en Rodrigo Martins gaan in dialoog met deze kunstenaars en hun reflecties over ecologie en het landschap, en hun interesse in de fricties tussen representatie, abstractie en tegenwoordigheid. Benedito Ferreira en Yuli Yamagata delen op hun beurt niet alleen hun interesse in het menselijk lichaam, maar ook in de mogelijkheid om beelden te creëren die nieuwe vormen van in de wereld zijn suggereren. Ten slotte, als vermoeidheid een cruciaal element van deze tentoonstelling is, is het belangrijk om kunstenaars te hebben wiens interesses in de noties van fictie, fantasie en zelfs delirium centraal staan, zoals we kunnen zien in het artistieke onderzoek van Arthur Chaves, Estêvão Parreiras, en Tadáskia.

The Silence of Tired Tongues is een van de vele mogelijke antwoorden op de verhouding tussen beeldende kunst, hedendaagsheid en "Brazilië" - tussen aanhalingstekens omdat het, meer dan een land, ook een seculier idee is dat door vele handen is vormgegeven. Verre van een solide panorama van de beeldende kunst in de regio, is deze tentoonstelling als een discreet fragment. In plaats van hegemonische en officiële verhalen, geven we de voorkeur aan verzen die collectief worden gezongen, van generatie op generatie, als fictief beschouwd, uitnodigen tot veel lezingen en leiden tot de vermoeidheid van onze tongen.

Het is onze wens dat het publiek de tentoonstelling bezoekt en iets leert van onze zacht gezongen verzen. Laten we hopen dat onze tongen snel tot rust zullen komen en onze kelen binnenkort weer klaar zijn om te schreeuwen.

KUNSTENAARS/ WERKEN

Julia Arbex - *Flat Earth* (2021) | Foto: Eva Broekema / Framer Framed

JULIA ARBEX

Flat Earth (2021)

Houtskool op papier en water,
afmetingen variabel

Continental displacements (2022)

Houtskool op papier

Het spel tussen tekenen en tijd is een van de voornaamste interesses in het artistieke onderzoek en werk van Julia Arbex. De installatie in deze tentoonstelling bestaat uit zeven aquaria die voor de helft gevuld zijn met water en waarin ze houtskooltekeningen op papier doopt. De houtskool wordt hierdoor van papier naar water overgebracht en het papier wordt handmatig verwijderd. Al geruime tijd

is Arbex geïnteresseerd in de geografische veranderingen van de aarde, zowel geologisch als geopolitiek. Vandaar dat de continenten en tektonische platen van de aarde het uitgangspunt van de tekeningen zijn. Net als tektonische platen, beweegt de houtskool langzaam over het water en zal *Flat Earth* tijdens de tentoonstelling transformeren.

Julia Arbex (Volta Redonda, Brazilië, 1982) studeerde Design aan de Catholic University of Rio de Janeiro. In 2018 behaalde ze een masterdiploma in Contemporary Arts aan de Universidade Federal Fluminense. Arbex maakt tekenen en installaties die betrekking hebben op de veranderingen in de geografie van onze wereld, in zowel geologische als politieke zin. Deze trans

Aline Baiana - *Earthseed or Archipelago #1* (2022) | Foto: Eva Broekema / Framer Framed

formaties zijn soms niet zichtbaar of gaan heel langzaam.

ALINE BAIANA

Earthseed or Archipelago #1 (2022)

Installatie met sojabonen,
inheemse zaden en touw

IN SAMENWERKING MET

Tapixi Guajajara

BIJDRAGEN

Framer Framed Open Atelier
deelnemers, Framer Framed team
en vrijwilligers

IN OPDRACHT VAN

Framer Framed

Aline Baiana gebruikt kunst om de hegemone paradigma's binnen de koloniale context te ontleden. Het werk in deze tentoonstelling gaat over thema's als vernietiging van de aarde, monocultuur en diversiteit. Ze gebruikt sojabonen en natuurlijke zaden om uiting te geven aan de uitroeiing van natuurlijke ecosystemen als gevolg van gecommercialiseerde landbouw. Industriële landbouw en export van sojabonen naar landen in het Globale Noorden hebben geleid tot de achteruitgang van andere plantensoorten in Brazilië. Daarnaast worden sojabonen voornamelijk gebruikt om vee mee te voeren. Nu de wereldwijde consumptie van vlees hoger is

dan ooit, worden bossen in Brazilië regelmatig geconfisqueerd en platgebrand om ruimte te maken voor sojagewassen. Baiana vertaalt dit naar de marginalisering van bepaalde maatschappelijke groepen, waarbij de industriële landbouw en de voorkeur voor sojateelt een metafoor is voor de raciale, gendergerelateerde en maatschappelijke hiërarchieën waar de koloniale wereld op gebaseerd is en die diversiteit onderdrukken.

Aline Baiana (Salvador, Brazilië, 1985) woont en werkt tussen Rio de Janeiro en Berlijn. Ze behaalde een Bachelor of Arts in Cinema aan de Universidade Estácio de Sá, Rio de Janeiro (2010) en een MBA in Environmental Management aan de Federale Universiteit van Rio de Janeiro (2012). Baiana's werk richt zich op ontologische conflicten in relatie tot inheemse, feministische, etnische, ecologische vraagstukken en sociale rechtvaardigheid en onthult het belang van het blootleggen van andere geschiedenissen, zowel binnen als tegen de heersende machten van de koloniale dominantie.

IN OPDRACHT VAN

Berliner Förderprogramm
Künstlerische Forschung

berliner förderprogramm
künstlerische forschung

Sofia Caesar - *Overheatings* (2022) | Foto: Eva Broekema / Framer Framed

SOFIA CAESAR

Overheatings (2022)

Installatie met TV-schermen, krukjes en kabels

Overheatings (Superaquecimentos) is een installatie die bestaat uit een vertakte kabel, elf scheve krukken en vier schermen. De praktijk van Sofia Caesar richt zich op de effecten van uitputting op het lichaam, waarbij vaak gebruik wordt gemaakt van somatische symboliek en dans om bewegende beelden te produceren. In deze nieuwe serie experimenteert de kunstenaar met het verwijderen van haar aanwezigheid uit haar video's. Met de performers verbeeldt Caesar door

middel van geïmproviseerde choreografieën scenario's uit het dagelijks (werk) leven die worden gekenmerkt door uitputting. Een voorbeeld van zo'n scenario is een oververhitte computer die niet meer kan worden gebruikt, of een hittegolf tijdens een dag thuiswerken. Door middel van deze scenario's verkent Caesar de video-opname als een performatief moment van co-creatie. In plaats van een dwingende regie toe te passen, ziet ze haar methode als het bewust plaatsen van spontane triggers, waardoor een soort choreografie ontstaat tussen haarzelf, de performers, de camera en de computer.

Sofia Caesar (Rio de Janeiro, Brazilië, 1989) woont momenteel in Brussel.

Arthur Chaves - *Untitled* (2022) | Foto: Eva Broekema / Framer Framed

Vanuit haar ervaring met dans en somatische therapieën, brengt Caesars werk fysieke situaties tweeweg tussen activiteit en passiviteit, arbeid en rust, beweging en pauze. De afgelopen jaren toonde de kunstenaar haar werk onder andere in instellingen als de Transmediale (DE), Munch Museum (NO), Moscow Biennial (RUS), M HKA (BE), SFMOMA (USA), A Tale of a Tub (NL), Tomie Ohtake Institute (BR) en Centro de Arte Hélio Oiticica (BR).

grafische en symbolische stukken die uit verschillende materialen zijn opgebouwd. Op deze wijze probeert de kunstenaar tot een lichamelijke bevestiging van de ruimte te komen.

De kunstwerken van **Arthur Chaves** (Rio de Janeiro, Brazilië, 1986) combineren vakmanschap en handwerk in objecten zonder rigide vorm die een relatie met de ruimte aangaan om deze proberen te articuleren. Door gebruik te maken van textiel, plastic, kleding en andere materialen, bevinden de creaties zich op een spectrum tussen onvoltooid, voltooid, in proces en in constante transformatie.

ARTHUR CHAVES

Untitled (2020)

Object gemaakt van textiel en stof,
1.60 m x 1.60 m

Untitled (2022)

Installatie met textiel en stof

IN OPDRACHT VAN

Framer Framed

In zijn artistieke onderzoek gebruikt Arthur Chaves textiel en andere materialen om de lichamen van het publiek in uiterst gedetailleerde collages weer te geven. Hoewel de kunstenaar normaal gesproken objecten van verschillende grootte maakt die aan muren of van het plafond hangen, is hij met dit kunstwerk een nieuw onderzoek begonnen waarbij het gewicht van de zachte objecten het mogelijk maakt dat ze direct op de vloer kunnen worden getoond. Het resultaat is een instinctieve articulatie van

VITÓRIA CRIBB

Observer_ (2022)

Video-installatie

(twee kanalen 3D-animatie en render),
1 min. 52 sec.

De centrale plek die het internet en sociale netwerken in ons leven innemen en de ongebreidelde overvloed aan afbeeldingen en teksten, zijn enkele van de uitgangspunten van het werk van Vitória Cribb. *Observer_* is een video-installatie bestaande uit twee tegen elkaar geplaatste schermen die het idee verkent van het aanwezig zijn in fysieke ruimtes en in cyberspaces. De relaties tussen video, computergegenereerde beelden en het idee van sculptuur staan centraal in haar nieuwe werken.

Vitória Cribb - *Observer_* (2022)

In de doorlopende video's verricht een driedimensionale hybride figuur verschillende activiteiten. Dit digitale lichaam, omringd door ogen en grote oren, neemt dezelfde ruimte in als de bezoekers en observeert en luistert vanuit het scherm naar hun bewegingen. Het werk gaat in op het idee van de aanwezigheid en immersie tussen digitale ruimtes en de fysieke wereld.

Ze gebruikt de digitale omgeving als een middel om haar onderzoeken en actuele problemen die door ons onderbewustzijn worden gemaskeerd, uit te diepen. Cribb onderzoekt het gedrag en de ontwikkelingen van nieuwe visuele/sociale technologieën en brengt dit gedachtegoed over door de immaterialiteit die aanwezig is in het digitale.

Vitória Cribb (Rio de Janeiro, Brazilië, 1996) studeerde af aan de Superior School of Industrial Design aan de UERJ, Rio de Janeiro, Brazilië. Als dochter van een Haïtiaanse vader en een Braziliaanse moeder, creëert ze digitale en visuele verhalen die doordrongen zijn van verschillende technieken zoals 3D-avatars, filters in augmented reality en immersie.

Vitória Cribb - *Observer_* (2022)

BENEDITO FERREIRA

Despertáculo (2022)

Fotoserie (afdrukken op papier),
afmetingen variable

In het *Despertáculo* project blikt Benedito Ferreira terug op de foto's die hij van 2013 tot 2022 maakte. Deze serie brengt een reeks portretten samen die exclusief zijn gemaakt in het centrum van Goiânia, de hoofdstad van Goiás. De foto's werden gemaakt op feesten die plaatsvonden rond het art-deco-erfgoed van Goiânia en werden gepromoot door jongeren uit de buitenwijken van de stad in samenwerking met culturele instellingen. Ferreira woonde deze evenementen ijverig bij en begon herkend te worden door de organisatoren en het publiek. Als gevolg hiervan werd hij

bekend als de "feestfotograaf". Deze "titel" stimuleerde een utopische wens om alle inwoners van de stad te fotograferen, te beginnen met het centrum, om een brede collectie van Goiânia samen te stellen. Later, bij het ordenen van het materiaal, ontdekte hij dat deze geposeerde portretten een manier zouden kunnen zijn om meer over de geschiedenis van de stad te leren.

Unnamed Horse (2022)

Video-installatie, 5 min. 33 sec.
Ondertiteling: Engels

In 2014 werd Benedito Ferreira uitgenodigd om een van de grootste paardrijtochten in Brazilië te bij te wonen en te filmen. De rit begon in Goiânia en eindigde in Aruanã - de noordwestelijke regio van

Benedito Ferreira - *Despertáculo* (2022)

Goiás. Jaren later keek hij meer dan twintig uur aan beeldmateriaal terug en herkende hij de filmische keuzes met betrekking tot de kadrering van landschappen, het in en uit het beeld stappen van paarden, de sojabonenvelden en de architectonische details van hutten en bruggen. Telkens als de film wordt vertoond, ondergaat het een nieuwe montage. Aan het einde van de tentoonstelling wordt *Unnamed Horse* onherstelbaar vernietigd.

Benedito Ferreira (Itapuranga, Brazilië, 1989) is een beeldend kunstenaar en onderzoeker die woont en werkt in Goiânia, Brazilië. Zijn artistieke onderzoek spitst zich toe op het beeld als schrift, de poëtica van archieven, filmische montages en het vervagen van de grenzen tussen 'document' en 'fictie'. Ferreira maakt films,

objecten, installaties en foto's, zonder hierin hiërarchisch onderscheid te maken.

The Silence of Tired Tongues door Raphael Fonseca | Foto: Eva Broekema / Framer Framed

Rodrigo Martins - *Cacto / Cactus* (2022)

RODRIGO MARTINS

Jardim Botânico / Botanic Garden (2021)

Olieverf op doek | 1.60 m x 1.50 m

Vitória-régia / Water Lilly (2021)

Olieverf op doek | 0.79 m x 0.65 m

Cacto / Cactus (2022)

Olieverf op doek | 0.60 m x 0.50 m

Moita / Thicket (2022)

Olieverf op doek | 0.40 m x 0.30 m

Rodrigo Martins toont vier schilderijen in *The Silence of Tired Tongues*. Zijn figuratieve schilderijen komen voort uit de herbestemming van scènes en objecten om zo nieuwe betekenissen en relaties te creëren tussen de kijker en wat er op het doek staat. Voor de kunstenaar heeft elk object, plant of landschap zijn belang en herinnering binnen de mogelijke verhalen. Door vormen te construeren en te deconstrueren elimineert hij wat er niet toe doet, wat resulteert in een volharding van de blik.

Rodrigo Martins (Rio de Janeiro, Brazilië, 1988) woont en werkt in Rio de Janeiro.

Sinds zijn afstuderen in design aan PUC-Rio, heeft Martins meerdere solotentoonstellingen gehad, waaronder *A Floresta de Barong*, Quadra (2021) in Rio de Janeiro en *Cabeças, Bichos e Plantas*, Central Galeria (2019) in São Paulo. In 2014 won hij de EDP in Arts award van het Instituto Tomie Ohtake (São Paulo, Brazilië).

ESTÊVÃO PARREIRAS

Untitled works (2022)

Gemengde techniek op papier, afmetingen variabel

Little room (2022)

Gemengde techniek op papier, afmetingen variabel

Fire inside, fed with work (2022)

Gemengde techniek op papier, afmetingen variabel

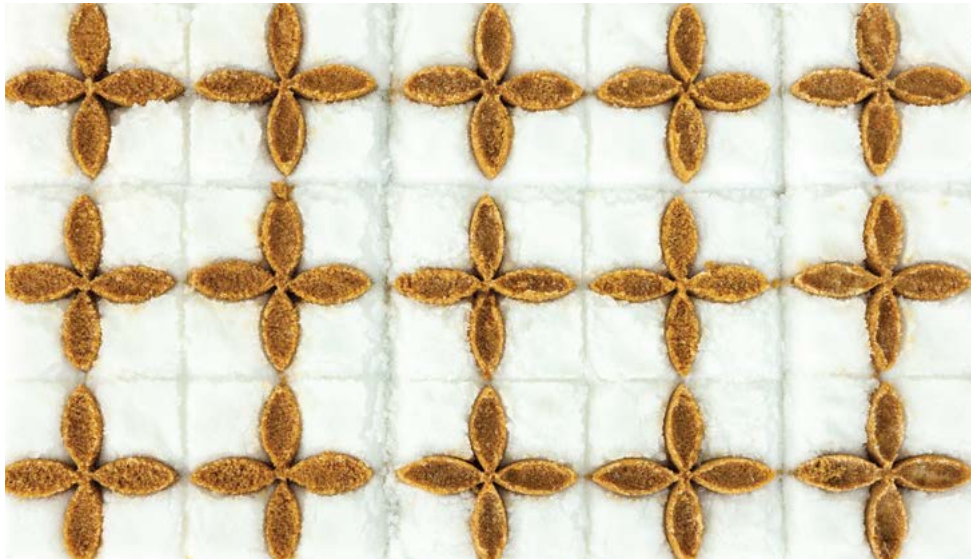
Estêvão Parreiras richt zich vooral op de plastische en poëtische taal van het tekenen. Tekenen vat hij op als een verlangen iets van jezelf achter te laten, bemiddeld door een impuls en gematerialiseerd met behulp van het instrument dat je gebruikt om een oppervlak te markeren. Zijn experimenten met gemengde technieken op papier bestaan uit reflecties op zijn kunstenaarschap en observaties van de omgeving om hem heen.

Estêvão Parreiras (Pouso Alegre, Brazilië, 1993) woont en werkt in Goiânia, Brazilië. Hij behaalde een diploma in beeldende kunst en een masterdiploma in Art and Visual Culture aan de Visual Art School aan de Federal University of Goiás (UFG). Parreiras nam deel aan het artist in residence-programma van Pivô Research - Ciclo III/Beck's, Pivô in 2020. Zijn eerste solotentoonstelling *Fire inside, fed with work* (2021) vond plaats in Antonio Sibolly Gallery, Anápolis, Brazilië.

Estêvão Parreiras - (van links naar rechts) *Fire inside, fed with work* (2022), *Little Room* (2022)

& *Untitled* (2022) | Foto: Eva Broekema / Framer Framed

Tiago Sant'Ana - *Foundation* (2022) | Foto: Eva Broekema / Framer Framed

TIAGO SANT'ANA

Foundation (2022)

Installatie met kristalsuiker en
bruine suiker | 2.00 m x 3.00 m

Suiker is een materiaal dat herhaaldelijk voorkomt in het werk van Tiago Sant'Ana. Naast de fysieke kwaliteiten heeft suiker historische betekenissen: de ontdekking van de suikerrietcultuur in Brazilië in het koloniale verleden en de humanitaire gevolgen daarvan, zoals de slavernij van zwarte mensen. In dit werk maakt de kunstenaar tegels van suiker en probeert hij door middel van symbolen de koloniale uitbuiting in Brazilië te begrijpen. De tegel symboliseert macht, gezien het gebruik als symbool van architectuur, en

wordt omgevormd tot iets vergankelijk en breekbaars. De installatie reflecteert op de open wonden van het Europese kolonialisme in Brazilië.

Tiago Sant'Ana (Santo Antônio de Jesus, Brazilië, 1990) is beeldend kunstenaar, curator en promovendus Cultuur en Maatschappij aan de Federale Universiteit van Bahia. Zijn werken zijn gericht op de spanningen en representaties van Afro-Braziliaanse identiteiten, en de dynamiek in de productie van geschiedenis en herinnering. De werken van Sant'Ana maken deel uit van de collectie van onder andere MASP - Museu de Arte de São Paulo, Denver Art Museum, Pinacoteca do Estado de São Paulo, Museu de Arte do Rio en Museu de Arte Moderna da Bahia.

Tadáskia - *the planet I & the planet II* (2021) | Foto: Eva Broekema / Framer Framed

The Silence of Tired Tongues door Raphael Fonseca | Foto: Eva Broekema / Framer Framed

Wisrah Villefort - *Bag 3* (2022) | Foto: Eva Broekema / Framer Framed

TADÁSKÍA

dawn I and dawn II (2021)

Houtskool, grafiet en kleurpotlood op papier | 1.82 m x 1.30 m

the planet I and the planet II (2021)

Droog pastel en kleurpotlood op papier 1.52 m x 1.15 m and 1.52 m x 1.10 m

Door middel van tekenen suggereert Tadáskia nieuwe vormen en universums waarin kleur en subtiliteit een belangrijke rol spelen. De twee series die in deze tentoonstelling worden getoond – *dawn* en *the planet* – laten, zoals de titels doen vermoeden, zien hoe de kunstenaar speciale aandacht besteedt aan de natuurlijke cycli die verband houden met het menselijk leven en de natuur.

to show to hide (2020)

Fotografie, print op papier 0.90 m x 0.60 m

to show to hide bevindt zich tussen kleding en ornament, het onzichtbare en het zichtbare, verschijning en verdwijning. De foto's zijn digitale opnames die zijn gemaakt op het moment waarop Tadáskia's familie en huis dit sculpturale werk ontmoetten: haar grootmoeder Maria da Graça, moeder Elenice Guarani en zus Hellen Morais.

Tadáskia (Rio de Janeiro, Brazilië, 1993) is een kunstenaar woonachtig tussen Rio de Janeiro en São Paulo. Of het nu tekeningen, foto's, installaties, textielwerken of verschijningen zijn, Tadáskia gaat een relatie aan met de materie en creëert er fantasieën omheen.

WISRAH VILLEFORT

Bag 3 (2022)

Video drieluik

Imagem milagre (2021)

Vinyl sticker

De relaties tussen kapitalisme, appropriatie en hoe het internet vele lagen van fictie kan creëren, zijn enkele van de belangrijkste thema's in Wisrah Villeforts praktijk. De kunstenaar, die ook schrijver is, speelt graag door middel van video met het vertellen van verhalen die over het algemeen zijn opgebouwd door de appropriatie van afbeeldingen van de online marketing van goederen.

Wisrah Villefort (Buritizeiro, Brazilië, 1989) werkt met geluid, beeldhouwkunst, partituur, instructie en video. Daarbij maken ze installaties, performances en hypermedawerken die de relatie tussen natuur en kapitaal onderzoeken in de context van moderniteit en kolonialisme. Het werk van Villefort gaat over de notie van het niet-menselijke, de toegenomen dagelijkse aanwezigheid van nieuwe digitale technologieën en het gebruik van synthetische polymeren, prothesen en hun markten.

Wisrah Villefort - *Imagem milagre* (2021)
p. 30-31

IMAGEM

A decorative horizontal line of black floral ornaments. From left to right, it features: a fan-like plant, a small flower, a stylized leaf, a small flower, a bell-shaped flower, and a small flower.

MILAGRE

A decorative horizontal line of black floral ornaments. From left to right, it features: a small flower, a fan-like plant, a stylized leaf, a stylized leaf, a small flower, a small flower, and a bell-shaped flower.

Yuli Yamagata - *Cheese man* (2022) | Foto: Eva Broekema / Framer Framed

YULI YAMAGATA

Cheese man (2022)
Sculptuur met stof

Het werk van Yuli Yamagata neemt het lexicon van strips als uitgangspunt. De kunstenares bezoekt populaire commerciële centra, waar ze een mix van referenties samenstelt die even divers als alledaags zijn: van motieven met landschappen tot dierenprints, van crossfit-kleding tot een overdaad aan hardloopschoenen. De samenkomst van dergelijke beelden neemt de vorm aan van sculpturen en schilderijen met een grote mate van theatraliteit waarin pastiche en spotmanieren zijn om in te gaan op kwesties van smaak, consumptie en zelfbeeld.

Yuli Yamagata (São Paulo, Brazilië, 1989) heeft een bachelordiploma van de Universiteit van São Paulo, met als hoofdvak beeldhouwkunst. Opmerkelijke soloshows zijn onder meer: *Afasta nefasta* (2022), (Ordet, Millan, Italië); *Nerve* (2021), (MAC Niterói, Brazilië); *Microwave Your Friends* (2019), (Invitro Gallery, Cluj, Roemenië); *Tropical Extravaganza: Paola & Paulina* (2018), (SESC Niterói, Brazilië); *Stickers Album* (2016), (CCSP, São Paulo, Brazilië) en *Sem Cerimônia* (2016), (MARP, Ribeirão Preto, Brazilië).

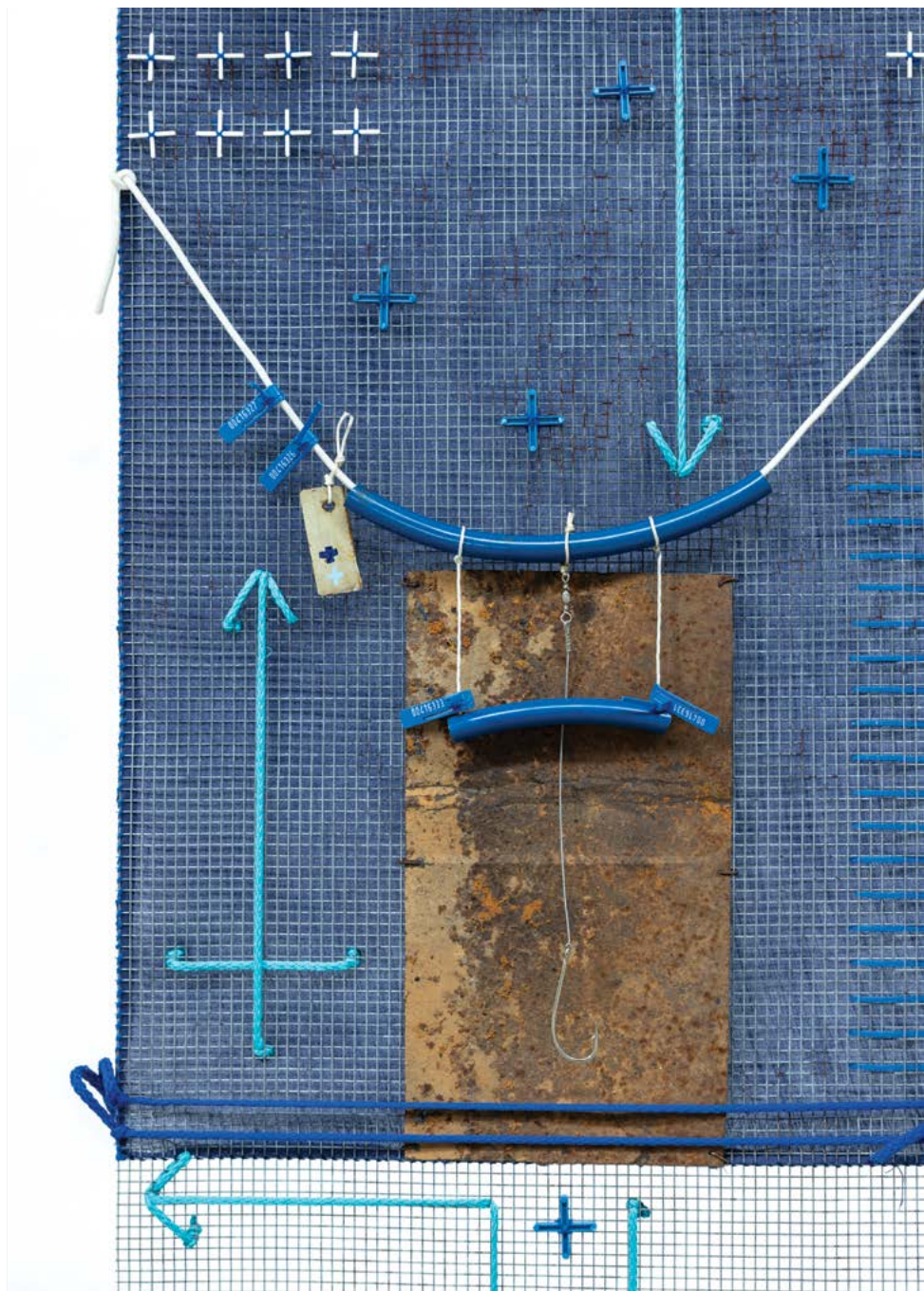
LUANA VITRA

Bare wire, confusion bait (2021-2022)
Installatie, mixed media

IN OPDRACHT VAN
Framer Framed

Luana Vitra is een beeldend kunstenaar die beeldhouwkunst en installaties maakt. IJzer, lood en vele andere minerale materialen zijn enkele van haar grootste interesses. Het uitgangspunt van *Bare wire, confusion bait* is het idee van het lichaam als slagveld, waarin de innerlijke strijd tussen identiteit en representatie door eigen falen al is uitgevochten en beslecht. Wanneer wordt afgeweken van de grenzen van identiteit, worden tegenstrijdigheden van het Zelf en deze opgelegde categorieën een bron van bescherming die Vitra in staat stelt meerdere facetten van zichzelf te kanaliseren. Het is in deze ruïne dat ze zichzelf toegeeft.

Luana Vitra (Contagem, Brazilië, 1995) is een Braziliaanse beeldend kunstenaar. Ze groeide op in Contagem, een industriestad die haar lichaam blootstelde aan ijzer en roet. Opgevoed door een timmerman (vader) en een woordsmid (moeder), beweegt ze terwijl ze bidt, op zoek naar overleving en genezing van de landschappen die ze bewoont. Vitra ziet het lichaam zelf als een valstrik en haar acties als micropolitiek die respectievelijk betrekking hebben op de ruimtelijkheid die haar werk oproept, confronteert en verward.

Luana Vitra - detail van *Bare wire, confusion bait* (2021) | Foto: Eva Broekema / Frammer Framed

TENTOONSTELLINGSONTWERP

Het tentoonstellingsontwerp van *The Silence of Tired Tongues* is van architect Juliana Prado Godoy. Het project begon met een zoektocht naar een tentoonstellingsontwerp gebaseerd op lichtheid en fluïditeit. Een grote constructie verandert de as van het gebouw en doorbreekt de rechthoekigheid. Het ontwerp biedt ruimte aan alle kunstwerken, verwerpt de grenzen die worden opgelegd door muren en is nooit helemaal solide. In plaats daarvan nodigt het onze lichamen uit om tussen werken en muren naar elkaar te kijken terwijl we de ruimte tussen en door de panelen laten circuleren.

Het ontwerp is gemaakt van houten balken die herhaaldelijk zijn verbonden waardoor ze een eigen ritme krijgen. De ontwerper heeft de constructie met respect voor het hout gecreëerd en ervoor gezorgd dat er bij de opbouw geen materiaal verloren ging. De constructie bestaat uit zowel gelakte MDF- als OSB-platen. De afmeting van elke plaat is bepaald op basis van elk tentoongesteld kunstwerk waardoor de duurzaamheid van het ontwerp en het nut ervan werd bevorderd.

Juliana Prado Godoy is een architect gevestigd in São Paulo die verschillende projecten ontwikkelt, zoals tentoonstellingsontwerp, productieontwerp en scenografie. Tot haar werken behoren de tentoonstellingsontwerpen voor *Raio-que-o-parta: fictions of modern in Brazil* bij SESC 24 de Maio, in São Paulo; de solotentoonstellingen van Hélio Oiticica en Fayga Ostrower in het Rio de Janeiro Museum of Modern Art; *Cruz-Diez: The freedom of colour* in het culturele Espaço Porto Seguro, São Paulo; en *Irradiações - Fábio Penteado* in Casa da Arquitectura, Porto.

CURATOR

Raphael Fonseca doet onderzoek naar curatorschap, kunstgeschiedenis, kunstkritiek en onderwijs, en is gepromoveerd aan Critic and Art History (State University of Rio de Janeiro). Sinds 2021 werkt hij als associate curator van moderne en hedendaagse Latijns-Amerikaanse kunst in het Denver Art Museum, in de VS. Van 2017 tot 2020 werkte hij als curator bij MAC Niterói (museum voor hedendaagse kunst van Niterói, Brazilië). Samen met Renée Akitelek Mboya en Solange Farkas vormt hij het curatoriële team van de volgende editie van de SESC_Videobrasil Biënnale die in 2023 zal openen. Sinds 2020 ontwikkelt hij ook het project "1 curadorx, 1 hora" (1 curator, 1 uur), waarin hij curatoren interviewt van verschillende generaties en regio's van de wereld die verenigd zijn door hun onderlinge verbondenheid met Brazilië. Fonseca's recente curatoriële projecten zijn onder andere *Raio-que-o-parta: fictions of modern in Brazil* (2022) in SESC 24 de Maio, São Paulo; *Sweat* (2021) in Haus der Kunst, München, Duitsland; en *To-and-fro* (2019) in Centro Cultural Bank of Brazil, São Paulo, Brazilië. Naast dergelijke projecten schrijft Fonseca regelmatig voor kunstenaars, instellingen en publicaties en ontving hij een aantal prijzen waaronder de Marcantonio Vilaça Curatorial Award (2015) en de Centro Cultural São Paulo Curatorial Award (2017).

COLOFON

Uitgegeven door Framer Framed voor de tentoonstelling The Silence of Tired Tongues (2022), Amsterdam.

Framer Framed is een platform voor hedendaagse kunst, visuele cultuur en kritische theorie & praktijk.

FRAMER FRAMED-TEAM

Noa Bawits
Cas Bool
Tim Braaksma
Betül Ellialtıoğlu
Evie Evans
Isabella Giacomelli
Jesse Greulich
Wendy Ho
Nicole Katenkari
Roos Kause
Jiyoung Kim
Zeynep Koban
Emily Shin-Jie Lee
Susanne van Lieshout
Lydia Markaki
Ashley Maum
Jean Medina
Eve Oliver
Rita Ouédraogo
Josien Pieterse
Frederique Pisuisse
Emma Regeni
Margot van Ruitenbeek
Natasha Shulte
Marit van Splunter
Malou Sumah
Esther Vane
Dinara Vasilevskaia
Ebissé Wakjira-Rouw

TEXT EN EINDREDACTIE

Raphael Fonseca
Cas Bool
Betül Ellialtıoğlu
Evie Evans
Zeynep Koban
Ashley Maum
Jean Medina
Eve Oliver
Josien Pieterse
Ebissé Wakjira-Rouw
De deelnemende kunstenaars

VERTALING

Irene de Craen

ONTWERP

Dinara Vasilevskaia

SPECIALE DANK

Alle vrijwilligers en
Framer Framed Friends

ONDERSTEUND DOOR

FRAMER FRAMED

ADRES

Oranje-Vrijstaatkade 71
1093 KS Amsterdam

OPENINGSTIJDEN

di - zo, 12:00 - 18:00
gratis entree

CONTACT

www.framerframed.nl
info@framerframed.nl

VOLG ONS

/framerframed